

Tabela 10.

Dnevna osvetljava.

Skupna kvadratura oken stanovanjskega prostora se giblje ozir. znaša:

število primerov

		Galjevica	Sibirija	Gramozna jama	Vič-Brdo	Skupno	%
nad $\frac{1}{8}$	površine	96	23	7	4	130	19
med $\frac{1}{8}$ in $\frac{1}{12}$	odgovarjajočega	155	65	28	10	258	39
med $\frac{1}{12}$ in $\frac{1}{16}$	stanovanjskega	98	35	22	7	162	24
pod $\frac{1}{16}$	prostora	48	48	16	7	119	18
Skupaj		397	171	73	28	669	100

Lestvica osvetlitve: $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{12}$ normalna, srednja, $\frac{1}{12}$ — $\frac{1}{16}$ pomanjkljiva, pod $\frac{1}{16}$ nezadostna.

VIII. Vlaga.

Pri skromnih sredstvih, s katerimi so si delavci postavljali svoje hišice in radi pogosto precej improviziranega načina gradnje, je razumljivo, da so te barake in hišice malo odporne napram vremenskim neprilikom. In ker ni denarja za sprotne popravila, postajajo sprva morda manjše hibe vedno večje, njih odstranitev in potrebna popravila zaradi šibkih gmotnih razmer stanovalcev vedno težje izvedljiva.

Izredno neugodno stanje vlada v tem oziru v stanovanjskih kolonijah v Gramozni jami in v Sibiriji. V

Gramozni jami je od 46 stanovanj vlažnih 37 ali 80 %, med temi zelo vlažnih 5; v Sibiriji pa je od 90 stanovanj vlažnih 64 ali 71 %, med temi zelo vlažnih 15 (v enem rastejo gobe). Manj neugodno je stanje v kolonijah Vič-Brdo in Galjevica, kjer izkazuje prva 29 %, druga pa samo 16 % vlažnih stanovanj.

STANOVANJSKE RAZMERE

Spodnje razpredelnice se nanašajo na razmerje stanovalcev do stanovanj, ki jih uporabljajo, v čemer se zrcali splošna slika stanovanjskih razmer. Podatki so obdelani po različnih vidikih, ki v svoji celoti nudijo zanesljiva oporišča za presojo higienskih in socialno zdravstvenih prilik, ki vladajo v anketiranih stanovanjskih kolonijah.

IX. Gostota stanovanjske naseljenosti.

Gostoto naseljenosti merimo po številu kvadratnih metrov, ki odpadejo na posameznega stanovalca. Število zavisi od velikosti stanovanja in od števila oseb, ki v njem stanujejo: čim manjše je stanovanje in čim več oseb v njem prebiva, tem občutljivejši je pritisk oklepajočih sten na stanovalce, tem ugodnejša so tla za njih fizično in duševno degeneracijo.

Odgovor na vprašanje, kdaj moremo smatrati stanovanje za prenaseljeno, zavisi od splošne stanovanjske kulture, ki vlada v deželi. Karakteristika stopnje stanovanjske naseljenosti glede anketiranih stanovanj, ki je spodnji razpredelnici dodana, se naslanja na merilo, ki se danes v stanovanjski statistiki običajno uporablja, a je seveda do neke mere relativna.

(Konec prihodnjič.)

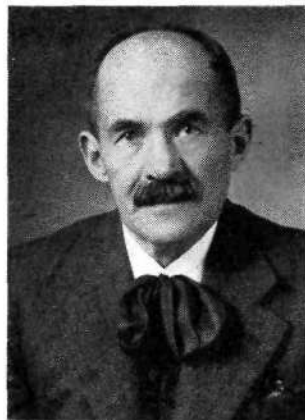
PROFESOR DR. ALFRED ŠERKO

DR. BOGOMIR MAGAJNA

Dr. Alfred Šerko se je rodil 1879. v Cerknici, kjer je stopil s petim letom v ljudsko šolo in jo dovršil z desetim. Nato je absolviral v Ljubljani utrakvistično nižjo gimnazijo pod ravnateljstvom Wiesthalerja in nemško višjo gimnazijo pod ravnateljstvom Senekoviča. Maturiral je leta 1897. in odšel potem na dunajsko vseučilišče, kjer se je vpisal na filozofijo. Študiral je logiko, psihologijo, spoznavno teorijo, zgodovino filozofije in promoviral leta 1904. z disertacijo: »Über den Begriff des Wesens bei Spinoza«, za doktorja filozofije. Že v tem času se je živo zanimal za psihiatrijo in poslušal predavanja slovitega psihiatra Krafft-Ebinga in psihoanalitika Sigmunda Freuda. V želji, da bi se izpopolnil v psihiatriji, se je vpisal na medicino in promoviral leta 1909. Kot medicinec je stalno obiskoval psihiatrično kliniko, kjer ga je uvedel v to stroko tedanji asistent prof. dr. Erwin Stransky. Po promociji je odšel na psihiatrično kliniko znamenitega prof. Kraepelina v Monakovo, kjer si je kmalu pridobil zaupanje svojega šefa, ki je dal Šerku na razpolago ves ogromni material svoje klinike. Posebno se je Šerko tedaj zanimal za paranoide psihoze, preiskal je na stotine in

stotine bolnikov, zasledoval potek njihovih bolezni, ko so bili prestavljeni, po različnih umobolnicah Bavorske (Eglfing, Gabersee in drugih), je obiskoval odpuščene bolnike po domovih ter potem zbral skoraj pet sto izčrpnih popisov, izmed katerih je več kot dve tretjini sestavil sam. Na podlagi tega materiala, ki ga je odstopil na vpogled prof. Kraepelinu, je objavil ta leta 1912. svojo razpravo: »Über paranoide Erkrankungen«, s katero je izpopolnil svoj sistem psihoz in postavil novo bolezensko enoto parafrenij. V Monakovem je delal na sebi poizkuse z meskalinom in objavil pozneje, leta 1913., svojo razpravo »Im Meskalinrausch«, ki je kot prva opozorila znanstveni svet na ta alkaloid.

Ker Kraepelinova klinika ni sprejemala nevroloških bolnikov, je po triletnem delovanju na njej zapustil Monakovo in odšel na Dunaj k Wagner-Jaureggu, kjer je bil po nekaj mesecih imenovan za kliničnega asistenta in prevzel klinično vodstvo nevrološkega oddelka. Zanimal se je v tem času zlasti za tumorje hrbtnega mozga in objavil leta 1913. razpravo: »Einiges zur Diagnostik der Rückenmarksgeschwülste«.

Spomladi leta 1914. je zapustil Dunaj in se preselil v Trst, kjer je odprl privatno prakso kot nevrolog-psihiater. Istočasno je bil imenovan za slovenskega psihiatra - sodnega izvedenca. Po izbruhu vojne je moral na fronto na nemško-poljsko mejo v Šlezijo k topniškemu polku. Od tam je moral v Karpate, kjer je doživel strahovito epidemijo kolere in težki poraz avstrijske armade. Pozneje je še doživel veliko Brusilovljevo ofenzivo. Po kratkem presledku doma se je moral javiti v Gradec v garnizijsko bolnico, katere psihiatričnonevrološki oddelek je bil tedaj v veliki stiski, ker ni bilo razen šefa nobenega strokovnjaka psihiatra in to v bolnici, kjer so bili večinoma slovenski in italijanski bolniki. V tej bolnici je ostal do leta 1919. Imel je ogromno dela, saj je moral sestaviti letno do dva tisoč strokovnih mnenj. Vendar je našel še toliko časa, da je objavil tri obširne razprave in sicer:

- »Über Simulation der Geistesstörung«,
- »Involutionssparaphrenien«, in
- »Akute paraphrene Angstpsychose«.

Obširne razprave so zbudile v znanstvenem svetu precej pozornosti. Potem se je prijavil za habilitacijo na dunajski univerzi, ki pa ga je po polomu Avstrije kot Slovenca odklonila. Zato je odšel v Prago in se tam habilitiral kot privatni docent za nevrologijo in psihiatrijo. Za inauguralno disertacijo je predložil svoj spis o tumorjih hrbtnega mozga. Do jeseni leta 1919. je služil kot nevrolog v ljubljanski garnizijski bolnici, nakar je bil imenovan na novo ustanovljeni medicinski fakulteti za rednega profesorja nevrologije. Pozneje je bil nastavljen tudi v bolnici za duševne bolezni v Ljubljani, kjer je poleg drugega dela predaval juristom, pozneje medicincem in filozofom psihiatrijo. Svojim študentom medicincem je spisal anatomijo in fiziologijo živčevja. Izdal je knjigo o Freudovi psihoanalizi, spisal je pa še nekaj drugih kritičnih spisov, n. pr. študijo o Cankarjevem Polikarpu. V rokopisih ima še nedokončana dela o forenzični psihiatriji, o seksualni patologiji, o Adlerjevi individualni psihologiji in še nekatera druga. Na našem vseučilišču je postal tudi rektor in je bil skoraj nepretrgoma dekan medicinske fakultete.

Njegove psihiatrične in nevrološke razprave so visoke znanstvene kvalitete in kažejo učenjaka, ki ni poznal samo obširne literature, ampak je imel tudi visoko znanstveno invencijo. Na oddelkih bolnice se je živo zanimal za vsakega bolnika posebej — z ostrim pogledom je doumel dušo in njeno bolezen vsakega — najmanjši odtenki mu niso ostali skriti. Zelo so se zatekali bolniki k njemu kot pravemu zaščitniku. Skupaj z upravo se je trudil, da bi zavod, ki je bil po vojni tako zelo zanemarjen, polagoma spravil na stopnjo moderne bolnice. Pod njegovim vodstvom smo uvedli na oddelke komplicirano zdravljenje z inzulinom in kardiocolom, ki je rešilo zdravje vrsti shisofrenih bolnikov. V našem zavodu se je tudi posrečilo promptno ozdraviti s kardiocolom par primerov ciklofrene depresivne zavrtosti, kar je Šerko publiciral in prejel korekture tik pred smrtjo iz Nemčije od »Psihiatrisch-neurologische Wochenschrift«. Po njegovi smrti pa je prišla iz New Yorka prošnja za objavo tega njegovega poročila. Kratko je to poročilo, vendar poda zopet nekaj novega. Imel je od-

prte oči v bodočnost — vedno je mislil na bodočo kliniko — zato se je veselil predavanj v splošni bolnici in predavanj zdravniškega društva.

Zato je skliceval seje primarijev in stopil k banu z novim programom. Svojo bogato nevrološko psihiatrično kliniko je zapustil našemu zavodu s pogojem, da preide v bodočnosti v last psihiatrične klinike. Morda se zdi danes klinika v našem mestu utopija — toda utopije imajo to čudovito lastnost, da se rade uresničijo«, je rekel nekoč Ivan Cankar.

Šerko je bil človek izredno širokega obzorja. Poznal ni samo anatomije in fiziologije živčevja, ne samo nevropatologije in psihiatrije, ampak je bil doma tudi v drugih naravoslovnih vedah. Baval se je n. pr. z načrtom, da bi spisal splošno fiziologijo, poznal je vrsto filozofskih del, prebral je dolgo vrsto evropskih beletrističnih avtorjev in skoraj vsako domače leposlovno delo. Zato je bilo z njim debatirati težko. V debati je bil oster in neusmiljeno odkrit. Vrgel je svoje mnenje vsakemu v obraz. Zato so se ga nekateri bali. Bil je velik skeptik in so ga zmagala tudi prvovrstna dela. Popolnoma se je otresele skepse tudi tedaj, kadar je bilo treba stopiti v borbo za ohranitev naše kulturne samobitnosti, v borbo za fakulteto ali pri tej ali oni kulturni akciji. Bilo je v Ljubljani malo ljudi, ki bi ga ne poznali. Malo pa je bilo tudi takih, ki bi ga poznali do dna. Človek, ki se dvigne v svojem spoznanju visoko nad okolico, mora postati samotar kljub množici, ki ga obdaja. »Mora postati«, kot govori Jack London, »samotni orel, ki kroži visoko pod oblaki«. — Dostikrat je bil tih, zamišljen, mrk, pogreznjen v svoj svet, o katerem je vedel, da ga je tako težko razjasniti drugim. Zato se je večkrat napotil peš po hribih in dolinah naše domovine, ki jo je križem prehodil sam s svojimi mislimi, sam, obdan z lepoto in ogromno skrivnostjo narode, ki ga je obdajala in s katero se je s svojim duhom spajal. Z njim pa je hodilo njegovo široko in pisano življenje — dogodek za dogodkom, delo za delom. Zato je iskal družbe sebi bližnjih in je stopil v družbo Penatov h Kolovratu, ali v družbo pesnika, slikarja. Naši najboljši ljudje so mu bili prijatelji.

Odšel je od nas dosti, dosti prezgodaj — prezgodaj mu je smrt iztrgala iz roke kladivo, s katerim je nameraval pripomoči k zgradbi našega kulturnega sve-tišča in s katerim je nameraval udariti po glavi ti-stega, ki bi zidanje motil.